

Natjecanje iz filozofije

Organizatori

Ministarstvo znanosti i obrazovanja
Agencija za odgoj i obrazovanje
Hrvatsko filozofsko društvo

Sjedište i adresa Državnoga povjerenstva

Agencija za odgoj i obrazovanje
Donje Svetice 38, 10000 Zagreb

Predsjednik državnoga povjerenstva

Tomislav Reškovic, prof., vanjski suradnik AZOO
Agencija za odgoj i obrazovanje, Donje Svetice 38, 10000 Zagreb
telefon: 091 291 7851; e-mail: tomislav.reskovic@azoo.hr

Vremeni natjecanja

Školsko natjecanje: 27. siječnja 2022.
Međužupanijsko natjecanje: 1. ožujka 2022.
Državno natjecanje: 4.–6. travnja 2022.

Razine natjecanja

1. školska natjecanja
2. međužupanijska natjecanja
3. državno natjecanje

Kategorije natjecanja

1. filozofija
2. kvalifikacije za *Međunarodnu filozofsku olimpijadu* (<http://www.philosophy-olympiad.org/>)

Način organiziranja natjecanja

Sve razine natjecanja održat će se prema vremeniku koji je odobrilo Ministarstvo znanosti i obrazovanja i na temelju testa i esejskog zadatka koji su izrađeni u Državnom povjerenstvu za natjecanje iz filozofije.

Za provedbu natjecanja na svim razinama odgovorna su povjerenstva koja je imenovao organizator natjecanja.

Svrha je natjecanja iz filozofije:

- poticati mlade na filozofski način mišljenja,
- poticati učenike na različite oblike kreativnog rada i aktivnog učenja kroz rad na izvornim filozofskim tekstovima (pismeni i usmeni oblici),
- učiti učenike i nastavnike kako artikulirati, analizirati i evaluirati filozofske pozicije i argumente,
- motivirati nastavnike za intenzivniji rad s učenicima i za osobno stručno usavršavanje,
- motivirati nastavnike za rad s darovitim učenicima (interdisciplinarno povezivanje nastavnih sadržaja u module),
- motivirati učenike za sudjelovanje u izvannastavnim aktivnostima povezanim s filozofijom (dodatna nastava),
- pripremiti učenike za uspješno svladavanje razredbenog postupka na fakultetima koji zahtijevaju poznavanje gradiva iz nastavnoga predmeta filozofija,
- pronaći najbolje kandidate za Međunarodnu filozofsku olimpijadu,
- pored stjecanja znanja i vještina, ispunjavati odgojnu svrhu same filozofije.

Za natjecanje se mogu prijaviti učenici IV. razreda srednjih škola koji uče filozofiju u redovitom, izbornom i fakultativnom programu.

RAZINE NATJECANJA

A. Školsko natjecanje

Školsko natjecanje iz filozofije održat će se 27. siječnja 2022. godine s početkom u 13.00 sati.

Školsko natjecanje sastoji se od dva dijela:

1. provjera znanja testom – deset pitanja koja se odnose na zadanu literaturu (45 minuta)
2. pisanje eseja o temi koja je vezana za zadanu literaturu (120 minuta).

Pravo je svake škole, osim škola iz Grada Zagreba, odrediti (na temelju školskog natjecanja) natjecatelje za međužupanijsko natjecanje tako da njihov ukupni broj nije viši od broja četvrtih razreda (koji imaju nastavu filozofije) plus jedan. Npr. ako škola ima samo jedan razred, dopušteno joj je poslati dva učenika na međužupanijsko natjecanje.

Pravilo za Grad Zagreb je sljedeće: broj četvrtih razreda koji pohađaju nastavu filozofije dijeli se s 2 te se tom broju učenika pridoda 1, što se potom zaokružuje na cijeli broj. Tako dobivenom broju pridodaje se jedan učenik. Ovom računom dobili bismo maksimalan broj učenika koji pojedina škola s područja Grada Zagreba može prijaviti za sudjelovanje na međužupanijskom natjecanju. Npr. ako škola ima 3 četvrta razreda to je $3:2=1,5$. Taj se broj zaokružuje na 2. Dodaje se 1, pa tako dobivamo 3 učenika koje škola smije poslati na međužupanijsko natjecanje iz filozofije.

Ukoliko neki učenici žele sudjelovati i na natjecanju iz filozofije i na natjecanju iz logike, molimo školska povjerenstva da to omoguće. U takvim slučajevima natjecanje se organizira tako da učenici prvo pristupe natjecanju iz logike, a nakon toga natjecanju iz filozofije. Molimo da ti učenici između dva natjecanja imaju pauzu od 15 minuta te da tijekom te pauze s njima bude dežurni nastavnik, kako bi se onemogućila eventualna komunikacija koja bi mogla utjecati na rezultate testa.

U školskim povjerenstvima koja imenuju ravnatelj škola može biti nastavnik predmeta u kojemu se učenici natječu, s tim da imenovani nastavnik nije mentor učeniku. U školama gdje je jedan ili dva nastavnika predmeta (koji su ujedno i mentori učenicima) ravnatelj škole može imenovati i njih u povjerenstvo kao člana s tim da predsjednik povjerenstva bude treća osoba.

B. Međužupanijsko natjecanje

Međužupanijsko natjecanje iz filozofije održat će se 1. ožujka 2022. godine s početkom u 13.00 sati.

Međužupanijsko natjecanje sastoji se od dva dijela:

1. provjera znanja testom – deset pitanja koja se odnose na zadanu literaturu (45 minuta)
 2. pisanje eseja o temi koja je vezana za zadanu literaturu (120 minuta).
- Svi učenici pristupaju svim dijelovima natjecanja (test i esej).
 - Na temelju rezultata kojega učenici postignu na međužupanijskom natjecanju, određeni će se broj učenika pozvati i na natjecanje na državnoj razini.
 - O kvotama za državno natjecanje odlučit će Državno povjerenstvo u suradnji s organizatorima natjecanja, a odluka Državnog povjerenstva je konačna i na nju nema prava žalbe.
 - U slučaju da pojedini međužupanijski centri nakon dostave rezultata školskog natjecanja nemaju minimalno 8 učenika za daljnju razinu natjecanja, obveza je pojedinog centra tu informaciju dostaviti predsjedniku Državnog povjerenstva, koji će dogovoriti spajanje pojedinih centara u svrhu pravednije organizacije međužupanijskog natjecanja.
 - Natjecatelji pišu eseje na računalima, osim ako to nikako nije tehnički izvedivo.
 - Najveći broj bodova iz testa iznosi 30 bodova.
 - Najveći broj bodova iz eseja iznosi 40 bodova.
 - Izrada testova, teme eseja, broj mogućih bodova i način bodovanja određen je komisijski (dva sveučilišna nastavnika i predsjednik Povjerenstva).
 - Izbor tema za esej je sljedeći: učenici apsolutnom većinom glasova izabiru *jednu* od predloženih tema. (Svi učenici pišu esej na *istu* temu.)
 - Po završetku pisanja eseja, pristupa se ispravljanju eseja. Poslije izrade liste najbolje napisanih eseja, izrađuje se privremena lista poretka zbrajanjem bodova iz testa i eseja. Svi su sudionici pod zaporkom. Lista se stavlja na mjesto koje je vidno i dostupno svim sudionicima.
 - Za moguće prigovore i žalbe učenici i mentori obraćaju se u pismenom obliku žalbenoj komisiji. Za to je predviđeno vrijeme od 30 minuta nakon svakog dijela natjecanja (nakon objave rezultata testa te nakon objave rezultata eseja).
 - Poslije završetka žalbenoga postupka, načinit će se konačna lista natjecanja i proglasiti najbolje plasirani učenici.
 - Škole će od međužupanijskih povjerenstava na vrijeme dobiti detaljnije upute o organizaciji i tijeku natjecanja.

C. Državno natjecanje

Ukupan broj učenika koji može sudjelovati na državnom natjecanju jest 26 učenika.

Državno natjecanje sastoji se od tri dijela:

1. provjera znanja testom – deset pitanja koja se odnose na zadanu literaturu (45 minuta)
 2. pisanje eseja o temi koja je vezana za određenu, zadanu literaturu (120 minuta),
 3. usmeni ispit za najbolje plasirane kandidate.
- Svi učenici pristupaju pisanju testa i eseja.
 - Nakon prva dva dijela natjecanja izabiru se 3 najbolje plasirana učenika koja će biti pozvana na usmeni dio natjecanja. Ako je razlika između trećeplasiranog i četvrtoplasiranog učenika manja od 2 boda, tada će se i četvrtoplasirani učenik pozvati na usmeni dio natjecanja.
 - Znanje na usmenom dijelu ispita ocjenjivat će 3 ispitivača koji nisu mentori učenicima. Svaki će ispitivač postaviti po jedno pitanje svakom natjecatelju.

- Gradivo koje je obuhvaćeno trima razinama ispitivat će se kumulativno. To znači da najviša, državna razina, sadržava dijelove gradiva nižih razina. Isto vrijedi i za međužupanijsko natjecanje (sadržavat će dio školske razine).
- Za moguće prigovore i žalbe učenici i mentori obraćaju se u pismenom obliku žalbenoj komisiji. Predviđeno je vrijeme od 30 minuta nakon svakog dijela natjecanja (nakon objave rezultata testa te nakon objave rezultata eseja).
- Poslije završetka žalbenoga postupka, načinit će se konačna lista natjecanja i proglašenje najbolje plasiranih učenika.
- Raspored za pojedine dijelove natjecanja iz filozofije na državnoj razini bit će utvrđen naknadno.

UČENICI U SAMOIZOLACIJI/IZOLACIJI

Svim učenicima kojima je na dan pojedinog natjecanja izrečena mjera samoizolacije/izolacije imaju pravo sudjelovati na natjecanju u online okruženju. U navedenom slučaju, učenicima se na službeni mail ime.prezime@skole.hr dostavlja ispit. Učenici moraju biti nadgledani putem kamere od strane člana povjerenstva. Nakon završetka pisanja, učenik sken ispita dostavlja povjerenstvu na službenu adresu s koje je učeniku poslan ispit. Ukoliko se ispit provodi u nekoj od platforma, učenika se također mora nadgledati putem kamere od strane člana povjerenstva.

APLIKACIJA ZA NATJECANJA I SMOTRE

Od ove se godine za administriranje natjecanja koristi računalna aplikacija kojoj će se moći pristupiti na natjecanja.azoo.hr.

Prijavu učenika u aplikaciju za sva natjecanja i smotre iz Kataloga Natjecanja i smotri unose odgovorne osobe u školama koje je imenovao ravnatelj Škole.

Nakon održane školske razine natjecanja, rezultate u aplikaciju unose odgovorne osobe u školama koje je imenovao ravnatelj Škole.

Kada međužupanijsko povjerenstvo odredi broj učenika za međužupanijsku razinu, odgovorne osobe koje su imenovali županijski uredi za obrazovanje, postaviti će prag i učenici koji zadovoljavaju kriterij bit će automatski prebačeni na višu razinu natjecanja.

Predsjednik DP-a će u aplikaciju za sve razine natjecanja postaviti ispite, rješenja te dodatne materijale (upute i slično) za sve razine natjecanja, a odgovorne osobe na školskoj/županijskoj razini će ih iz aplikacije moći preuzeti.

TEMA NATJECANJA IZ FILOZOFIJE U 2022. GODINI: EMOCIJE

Obrazloženje teme

Tema ovogodišnjeg natjecanja posvećena je jednom važnom aspektu našeg svakodnevnog iskustva – emocijama. U povijesti filozofije emocije su se najčešće sagledavale kroz analizu njihova odnosa s umom, kao i uloge koju imaju u formiranju morala. S obzirom na izrazito racionalističko opredjeljenje filozofije, ne iznenađuje da su u mnogim filozofskim teorijama o odnosu uma i emocija one prošle prilično nepovoljno. Štoviše, jedna od najdugotrajnijih metafora korištena za oslikavanje toga odnosa jest ona o gospodaru i robu, pri čemu je um bio proglašavan onime koji treba biti gospodar, dok su strasti njegove, često neposlušne, sluge. Ipak, u povijesti filozofije poznate su i posve nasuprotne teorije koje bez imalo dvojbe tvrde da razum jest, i jedino treba biti, rob strastima. Dio filozofa nadalje će tvrditi da emocija uopće niti nema bez pristanka uma, dok će im drugi odreći svaku suštinsku vezu s umom i svesti ih na puke osjećaje u tijelu. Velika je filozofska tema i uloga emocija u formiranju morala. Jedni će emocije smatrati ugrožavajućima za moral, drugi će ih hvaliti kao korisne za uvježbavanje vrline, dok će ih treći proglašavati ključnima za formiranje morala. Pitanje koje se ovdje nameće je osjeća li se moralnost ili se o njoj prosuđuje?

Kako doista misliti o emocijama? Jesu li one ključne za našu racionalnost ili joj samo smetaju, jesu li opasne ili nevažne, jesu li izlika za neodgovornost ili pak iskaz odgovornosti? Koji od brojnih aspekata emocija trebamo smatrati presudnim – fiziološki, kognitivni, socijalni, ponašajni? Mi doživljavamo emociju, ona je uvijek nekako dio našega unutarnjeg iskustva, iskustva iz prve ruke. Nema nikakve sumnje da emocije imaju važnu ulogu u našem svakodnevnom životu. Vjerujemo da će učenice i učenici kroz predloženu literaturu te uz pomoć svojih mentorica i mentora istražiti dio bogate filozofske misli o emocijama. Također se nadamo da će ih ova tema potaknuti na propitivanje vlastitih iskustava, kako onih izrazito emocionalnih tako i onih u kojima su emocije možda potajno vodile um i sakrile se iza uvjerenja o racionalnosti donesenih odluka. Očekujemo kritički pristup temi i izabranim radovima, hrabrost u propitivanju stavova uglednih filozofa te jasnu argumentaciju vlastitih stavova.

Popis literature i tekstovi za sve razine natjecanja iz filozofije nalaze se na mrežnim stranicama Agencije kao dodatak ovom tekstu te na mrežnim stranicama Hrvatskog filozofskog društva na internetskoj adres: <http://www.hrfd.hr/content/nastava-filozofije-logike-i-etike>.

KVALIFIKACIJE ZA MEĐUNARODNU FILOZOFSKU OLIMPIJADU

Obavijest o kvalifikacijama za Međunarodnu filozofsku olimpijadu bit će objavljena najkasnije 18. siječnja 2022. godine na mrežnim stranicama AZOO.

ČLANOVI DRŽAVNOGA POVJERENSTVA NATJECANJA IZ FILOZOFIJE

1. Žaklina Bender, prof., Gimnazija Požega, Požega
2. doc. dr. sc. Bruno Ćurko, Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet, Odsjek za filozofiju, Split
3. Katarina Gamberger, prof., Gimnazija Lucijana Vranjanina, Zagreb
4. Slavica Gojević, prof., Srednja škola „Ban Josip Jelačić“, Zaprešić
5. prof. dr. sc. Hrvoje Jurić, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za filozofiju, Zagreb
6. Dunja Marušić-Brezetić, prof., I. gimnazija, Zagreb
7. Tomo Matičević, prof., Srednja škola za dizajn, grafiku i održivu gradnju, Split
8. Igor Miošić, prof., Gimnazija Dubrovnik, Dubrovnik
9. Nikolina Mišić, prof., XII. gimnazija, Zagreb
10. prof. dr. sc. Boško Pešić, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet, Odsjek za filozofiju, Osijek
11. Tomislav Reškovac, prof., Privatna klasična gimnazija, Zagreb, **predsjednik**
12. mr. sc. Željka Winkler, prof., Srednja škola „Ban Josip Jelačić“, Zaprešić
13. prof. dr. sc. Ivana Zagorac, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za filozofiju, Zagreb

Dodatne se informacije mogu dobiti od predsjednika Državnog povjerenstva na tomislav.reskovac@azoo.hr

Napomena

Uporaba imenica (učenik, nastavnik itd.) u tekstu podrazumijeva i osobe ženskog i osobe muškog spola, dakle: učenice/učenike, nastavnice/nastavnike itd.